

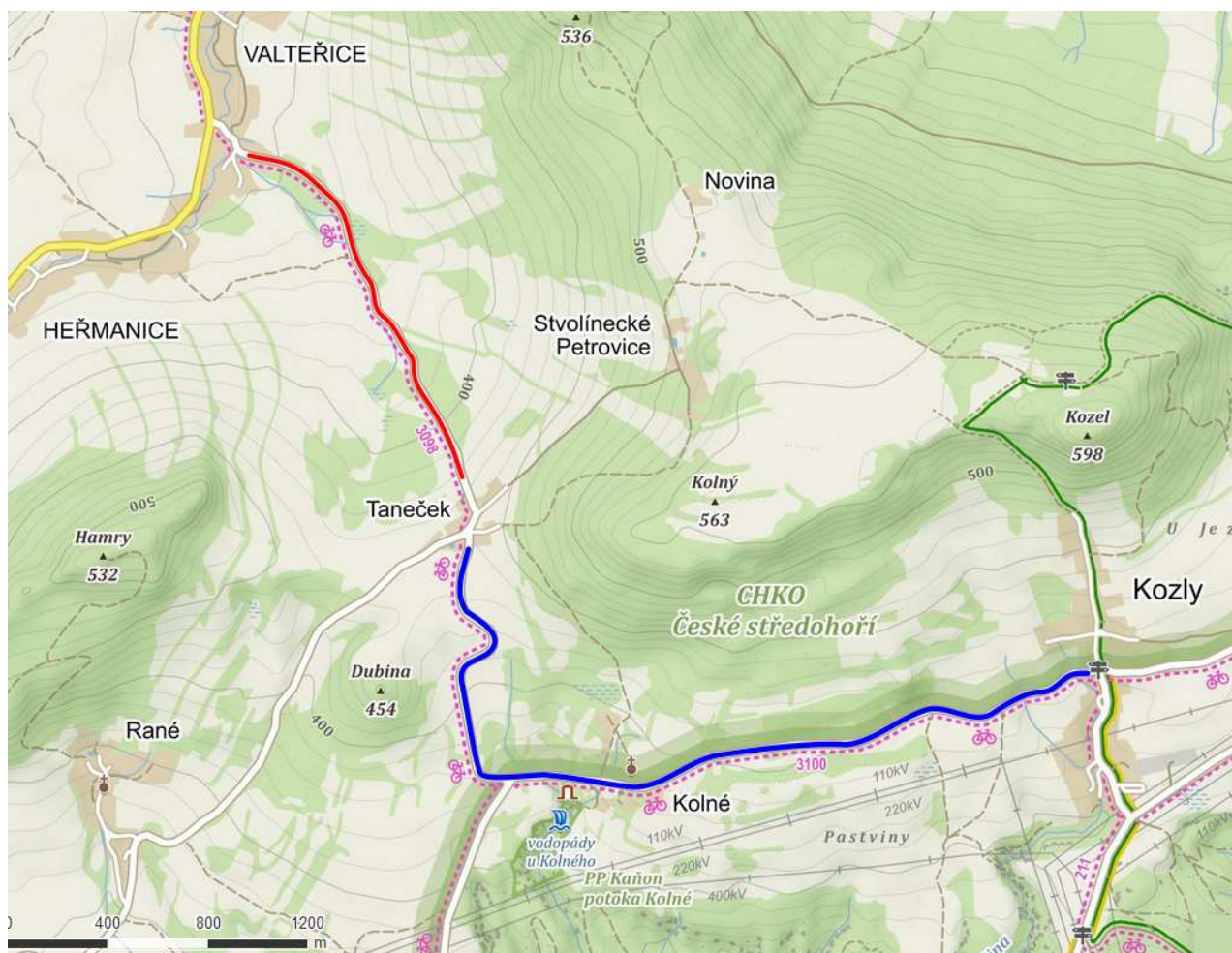
BIOLOGICKÉ POSOUZENÍ

Biologické posouzení okolí silnice mezi obcemi Valteřice a Kozly

Posuzovaným územím je liniová zeleň rostoucí podél komunikace č. 2634 vedoucí od obce Valteřice přes Taneček a Kolné do vesnice Kozly.

Celý úsek měří přibližně 5,5 km. Pro relevantnější popis terénu i zjištěných druhů živočichů byla proto zájmová oblast rozdělena do dvou úseků – 1) mezi Valteřicemi a Tanečkem (v mapě značeno červeně) a 2) od Tanečku směrem na obec Kozly (v mapě vyznačeno modře). Mapování neprobíhalo ve vnitřní části samotných obcí a bylo zaměřeno na volnou krajinu.

S ohledem na délku mapovaných úseků i variabilitu terénu lze konstatovat, že silnice prochází poměrně pestrout mozaikou biotopů.

Mapa lokality – Sledovaná lokalita byla pro účel snazšího popisu rozdělena na dva úseky. První je v mapce značen červeně, druhý modře..

Úsek 1 („červený“): ve směru od Valteřic tvoří dominantní prvek liniové zeleně alej topolů s hustým podrostem keřů a dalších stromů.

BIOLOGICKÉ POSOUZENÍ

Západně od silnice na tuto alej navazuje cca stometrový pás porostu stromů. Mírně podmáčený okolní terén včetně tělesa zde pramenícího potoka dodává lokalitě charakter vlhkého listnatého lesa. Topoly jsou zde v poměrně dobrém stavu, nebyly však v minulosti udržovány a v jejich korunách najdeme polámané a suché větve, případně stopy po předchozích poraněních.

Ve středové části v kratším úseku dřeviny chybějí a objevují se zde kosené louky. U východní strany silnice stojí při krajnici jediné torzo někdejšího ovocného stromu, na konci louky krásný dub.

Směrem k obci Taneček prochází silnice porostem lesního charakteru, v němž nelze vymezit typické alejové stromy. Charakter jednostranné aleje mají mladé duby východně od silnice před obcí, i ty jsou však původně součástí lesního celku. Při západní straně komunikace prochází v kratším úseku vedení nízkého napětí. Před obcí Taneček se podél silnice nachází několik soliterních ovocných stromů v horším zdravotním stavu.

V širším okolí sledovaného silničního úseku se rozkládají pole, louky, remízky i rybník. Krajina je zde poměrně pestrá, dřeviny v okolí silnice na ni plynule navazují a jsou její harmonickou součástí.

Úsek 2 („modrý“) začíná u obce Taneček a přes obec Kolné pokračuje směrem ke Kozlům.

Charakter zeleně je v úvodní části viditelně odlišný od červeně vyznačeného úseku a liší se i zjištěná fauna. Podél větší části silnice se zde nacházejí rozsáhlé osluněné louky, východně od silnice rákosina.

Jižně od obce Taneček rostou v okrajích silnice převážně keře a mladé stromy pravděpodobně náletového původu (ořešák, třešně). Některé z dřevin v blízkosti silnice (především jasany) jsou zcela suché. V této části lze ekologickou hodnotu dřevin rostoucích u krajnice považovat za poměrně vysokou, neboť vytvářejí interakční prvek mezi dřevinnými enklávami v okolí a vhodně rozčleňují krajinu.

Lesní charakter si zachoval cca 0,5 km dlouhý středový úsek mezi Kolným a Kozly. Směrem k vesnici Kozly se stává porost v okolí silnice mezernatým, místy dřeviny chybějí i na delším úseku. Zdejší odrostlé křoviny a stromy navazují hustým keřovým pásem na okolní remízky a vhodně doplňují žádoucí krajinnou mozaiku. Ze vzrostlejších dřevin zde najdeme především javory, třešně, jasany i několik dubů. Některé jasany jsou zcela suché a provozně nebezpečné.

Metodika provedeného monitoringu:

Výskyt živočichů na předmětné lokalitě byl sledován především s ohledem na ornitofaunu.

Lokalita byla navštívena na konci června 2020.

Stromy v aleji byly jednotlivě prohlédnuty za účelem zhodnocení stavu dutin z pohledu možných hnízdišť ptáků a dočasných či dlouhodobých úkrytů pro netopýry. Přítomnost těchto živočichů je sledována podle typických znaků (zbytky trusu, škrábance na kůře, hnízda, posouzení vhodnosti dutin k osídlení netopýry).

K monitoringu výskytu ptačích druhů v aleji a jejím okolí sloužily vokalizační projevy ptáků (zpěv) a přímá pozorování. Jednotlivé terénní návštěvy však nemohou plně nahradit

BIOLOGICKÉ POSOUZENÍ

dlouhodobé sledování lokality. Další informace týkající se zvláště chráněných druhů ptáků, které by mohly být realizací projektu dotčeny, proto doplnila recentní data z Nálezové databáze ochrany přírody AOPK ČR (dále jen „NDOP“).

Zjištěné druhy živočichů

Ptačí druhy zjištěné na lokalitě v rámci zoologického mapování shrnují následující tabulky s vyznačením druhů zvláště chráněných podle vyhlášky č. 395/1992 Sb. k zákonu č. 114/1992 Sb, o ochraně přírody a krajiny (dále jen „ZCHD“). Pro každý sledovaný úsek je zvlášť vložena tabulka s přehledem nalezených druhů. Druhy částečně vázané na stromový porost aleje (eventuálně navazující keřový podrost) jsou vyznačeny tučně.

Český název	Vědecký název	Stav ochrany podle legislativy
jiřička obecná	<i>Delichon urbica</i>	ohrožená
vlaštovka obecná	<i>Hirundo rustica</i>	
brhlík lesní	<i>Sitta europaea</i>	
kos černý	<i>Turdus merula</i>	
drozd zpěvný	<i>Turdus philomelos</i>	
špaček obecný	<i>Sturnus vulgaris</i>	
pěnkava obecná	<i>Fringilla coelebs</i>	
zvonek zelený	<i>Chloris chloris</i>	
holub hřivnáč	<i>Columba palumbus</i>	
strnad obecný	<i>Emberiza citrinella</i>	
pěnice černohlavá	<i>Sylvia atricapilla</i>	
pěnice pokřovní	<i>Sylvia curruca</i>	
budníček menší	<i>Phylloscopus collybita</i>	
sýkora koňadra	<i>Parus major</i>	
sýkora modřínka	<i>Cyanistes caeruleus</i>	
vrabec domácí	<i>Passer domesticus</i>	silně ohrožená
žluva hajní	<i>Oriolus oriolus</i>	
strakapoud velký	<i>Dendrocopos major</i>	
luňák hnědý	<i>Milvus migrans</i>	kriticky ohrožený
čáp černý	<i>Ciconia nigra</i>	silně ohrožený

Tabulka 1.: Druhy zjištěné na sledované lokalitě v prvním („červeném“) úseku. Tučně jsou vyznačeni ptáci, kteří mají silnější vazbu na doprovodnou vegetaci rostoucí podél silnice.

Český název	Vědecký název	Stav ochrany podle legislativy
vlaštovka obecná	<i>Hirundo rustica</i>	ohrožená
kos černý	<i>Turdus merula</i>	
drozd zpěvný	<i>Turdus philomelos</i>	
špaček obecný	<i>Sturnus vulgaris</i>	
rehek domácí	<i>Phoenicurus ochruros</i>	
pěnkava obecná	<i>Fringilla coelebs</i>	

BIOLOGICKÉ POSOUZENÍ

holub hřivnáč	<i>Columba palumbus</i>	
strnad obecný	<i>Emberiza citrinella</i>	
strnad luční	<i>Emberiza calandra</i>	kriticky ohrožený
pěnice hnědokřídla	<i>Sylvia communis</i>	
pěnice černohlavá	<i>Sylvia atricapilla</i>	
ťuhýk obecný	<i>Lanius collurio</i>	ohrožený
budníček menší	<i>Phylloscopus collybita</i>	
sýkora koňadra	<i>Parus major</i>	
vrabec domácí	<i>Passer domesticus</i>	
krkavec velký	<i>Corvus corax</i>	ohrožený
káně lesní	<i>Buteo buteo</i>	
luňák hnědý	<i>Milvus migrans</i>	kriticky ohrožený
křepelka polní	<i>Coturnix coturnix</i>	silně ohrožený

Tabulka 2.: Druhy zjištěné na sledované lokalitě ve druhém („modrém“) úseku. Tučně jsou vyznačeni ptáci, kteří mají silnější vazbu na doprovodnou vegetaci rostoucí podél silnice.

Ani v jednom ze sledovaných úseků nebyly zjištěny pobytové stopy či přítomnost netopýrů na stromech. Charakter porostu není pro letouny příliš vhodný – velkou část dřevinného doprovodu silnice tvoří keře a mlaziny, eventuálně mladé stromy bez poškození a dutin.

Topoly v úseku 1 mají proschlé větve – výjimečně by zde mohli jednotliví netopýři hledat úkryt ve štěrbinách pod odsychající kůrou, ale není to příliš pravděpodobné. Torzo jabloně u louky (viz foto) nemá vhodné parametry pro výskyt netopýrů.

Dřeviny podél úseku 2 byly obecně v poměrně dobrém stavu. Výjimkou jsou uschlé jasany podél silnice (viz foto) – tyto stromy však nevytvářejí žádné dutiny, nebyla zřetelná ani místa s poškozenou kůrou. Výskyt netopýrů zde není pravděpodobný.

Databáze NDOP uvádí velké množství ptačích druhů především v okolí druhého úseku s ohledem na pestrou avifaunu v okolí Stvolínek a přilehlých vodních těles. Většina ZCHD ptáků uvedených v databázi nemá vztah k biotopu mapovaných alejí.

V úseku 1 by mohl vzrostlé topoly obývat strakapoud prostřední, který se v okolí vyskytuje, byť při terénní pochůzce zastižen nebyl. Další ZCHD ptáka s možnou silnější vazbou na mapované biotopy NDOP nenabídla.

Z netopýrů byl v NDOP v zájmovém území doložen pouze netopýr hvízdavý (z Heřmanic). Tento druh letouna stromové úkryty nevyhledává.

Komentář k zjištěným výsledkům

Sledované území je poměrně proměnlivé a s ohledem na variabilitu porostů podél silnic i v širším okolí alejí se zde lze setkat s větším počtem ptačích druhů. Většina zjištěných ZCHD ptáků však nemá přímou vazbu na biotop aleje, okolní prostředí navíc poskytuje dostatek náhradních stanovišť při dočasném zásahu do dřevin podél silnice.

V daném případě je na biotop křovin v okolí komunikace jednoznačně vázán ťuhýk obecný (zjištěn v úseku 2). Pro tento druh je vhodné ponechávat co největší část křovin mezi stromy nedotčenou. V kontextu konkrétních podmínek na lokalitě uvádím jako ZCHD s okrajovou vazbou na porosty kolem silnic i strnada lučního (úsek 2 – část jižně od Tanečku). U tohoto druhu se nejedná o živočicha přímo vázaného na alej a dřeviny v okolí cest – dává

BIOLOGICKÉ POSOUZENÍ

přednost spíše otevřené krajiny, v tomto případě polím a okolí mokřadu. Samec byl nicméně v daném případě při zpěvu zastižen přímo na třešních podél silnice. Není však pravděpodobné, že by jakékoliv práce týkající se rekonstrukce aleje mohly být pro strnada lučního jakkoliv ohrožující.

V NDOP nebyl zaznamenán výskyt žádného druhu netopýra, který by mohl vyhledávat stromové úkryty, v terénu nebyly pobytové znaky netopýrů zjištěny. S ohledem na minimální počet potenciálně vhodných „netopýřích“ stromů podél tělesa silnice není pravděpodobné, že by při realizaci rekonstrukce aleje mohli být letouni v daném území prováděnými pracemi dotčeni.

Závěr zoologického monitoringu a doporučení k realizaci projektu

V mapované oblasti byly při terénní pochůzce zjištěny tyto ZCHD ptáků:

Úsek 1: vlaštovka obecná, žluva hajní, čáp černý, luňák hnědý

Úsek 2: vlaštovka obecná, strnad luční, ťuhák obecný, krkavec velký, luňák hnědý, křepelka polní

Silnější vztah k biotopu dřevin v okolí silnice mohou mít pouze dva ze zjištěných druhů – ťuhák obecný (kategorie ohrožený), který k hnízdění i sběru potravy vyhledává rozvolněné porosty křovin a okrajově i strnad luční (kriticky ohrožený), neboť samci v tomto případě využívají některé stromy podél silnice ke zpěvu.

Z druhů evidovaných v okolí mapovaných úseků v NDOP považuji za vhodné zmínit strkapouda prostředního (ohrožený), který může potenciálně využívat topolovou alej v zápoji vzrostlých stromů v blízkosti Valteric.

Jakékoliv plánované zásahy do dřevin je každopádně nutné provádět vždy mimo období hnízdění ptáků.

V terénu nebyly zjištěny znaky pobytu netopýrů. V NDOP je evidován pouze netopýr hvízdavý, který přednostně jako úkryty využívá lidské stavby. V mapovaných úsecích se nenacházejí stromy, které by poskytovaly vhodné úkryty pro netopýry a zásah do biotopu těchto druhů při rekonstrukci aleje (ořezy) je vysoce nepravděpodobný.

V případě kácení suchých jasanů nedaleko obce Kozly by nicméně pro jistotu bylo vhodnější postupovat s předběžnou opatrností a stromy odstranit nejlépe v období od poloviny března do jeho konce. V této fázi roku výrazně klesá riziko z předčasného probuzení potenciálně zimujících netopýrů ve stromech a zároveň ještě nehrozí hnízdění ze strany ptáků.

Zpracovatel průzkumu: Mgr. Olga Hušková

Použitá literatura a další zdroje:

AOPK ČR. Nálezová databáze ochrany přírody. [on-line databáze; portal.nature.cz]. 2020-08-19

Netopýři v lesích: doporučení pro lesnickou praxi – Cepáková, E., Hort, L., vydala Česká společnost pro ochranu netopýrů (ČESON) roku 2013

Zákon o ochraně přírody a krajiny, č. 114/1992 Sb. ve znění pozdějších předpisů

Mapové podklady podle www.mapy.cz

BIOLOGICKÉ POSOUZENÍ

Obrazová příloha:

Obr.1: Topoly v zápoji lesního charakteru blíže k obci Valteřice (červený úsek)

Obr. 2: Luční enkláva s torzem jabloně (červený úsek)

BIOLOGICKÉ POSOUZENÍ

Obr. 3 a 4: Lesní charakter doprovodné silniční zeleně před obcí Taneček (vlevo) a detail prosychající koruny topolu v aleji u Valteric. Oboje v červeně značeném úseku.

Obr. 5: Charakter doprovodné silniční zeleně v severní části modře značeného úseku (fotografováno od obce Kolné směrem k Tanečku). Otevřené louky, prosvětlený keřový doprovod a rákosina - biotop strnada lučního a ťuhýka obecného.

BIOLOGICKÉ POSOUZENÍ

Obr.6: rozvolněné střídání keřů, náletového podrostu a vzrostlých stromů v úseku mezi obcemi Kolné a Kozly v modře značeném úseku (fotografováno směrem k obci Kolné).

Obr.7: Suché jasany podél silnice ve východní části modře značeného úseku směrem k obci Kozly.